

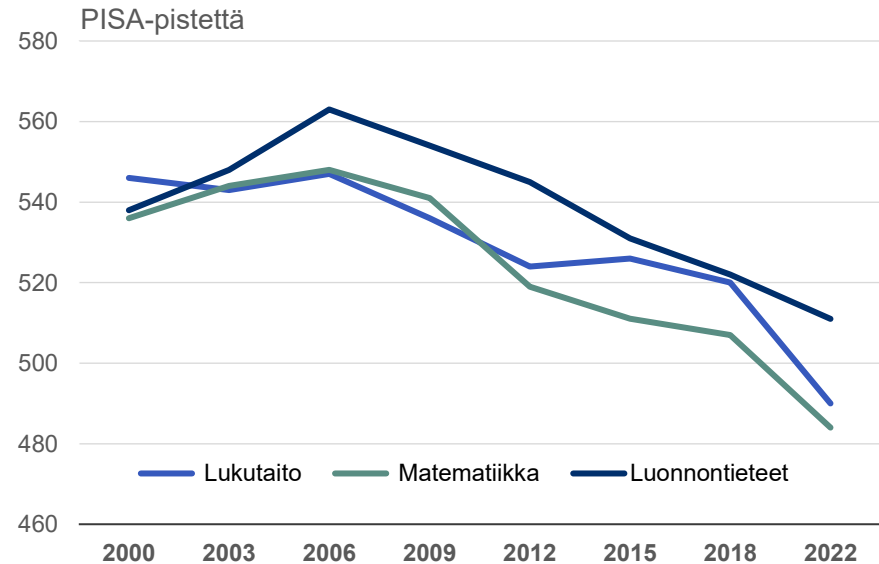
OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ
UNDERSVINGS- OCH KULTURMINISTERIET

Perusopetuksen oppimistuloskehitystä tarkastelevan työryhmän loppuraportti

29.4.2026

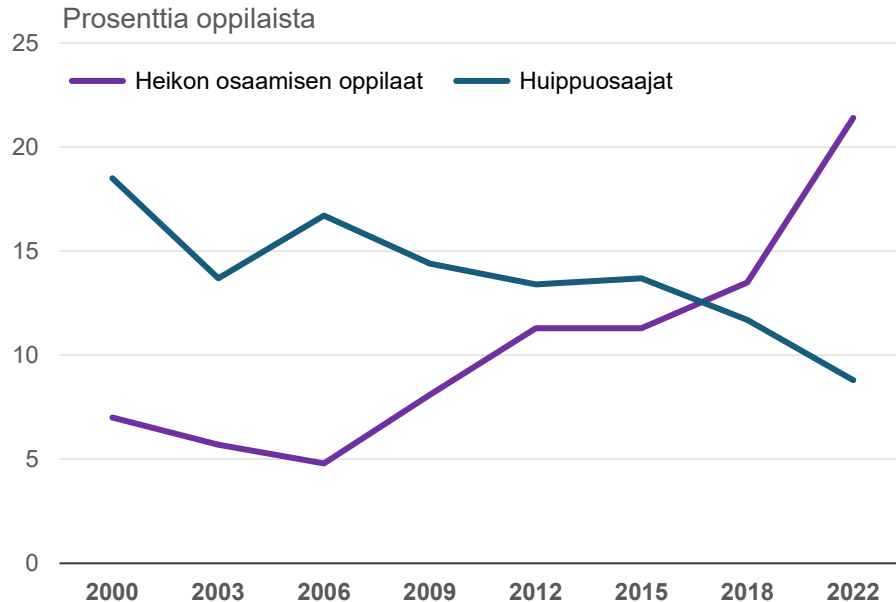
Oppimistulokset ovat laskeneet pitkään

- PISA-tutkimuksessa on seurattu perusopetusta päättävien oppilaiden lukutaidon, matematiikan ja luonnontieteiden osaamisen kehitystä.
- Oppimistulosten kehitys on ollut laskusuuntainen noin kaksikymmentä vuotta.
- Osaamisen heikentyminen näkyy myös mm. PIRLS, TIMSS -tutkimuksissa, Karvin oppiainekohtaisissa arvioinneissa sekä yliopistojen oppimistulostutkimuksissa.

Lähde: OECD PISA-tutkimukset 2000-2022

Heikosti osaavia on entistä enemmän ja huippuosaajia vähemmän

Lähde: OECD PISA-tutkimukset 2000-2022

PISA-lukutaidossa

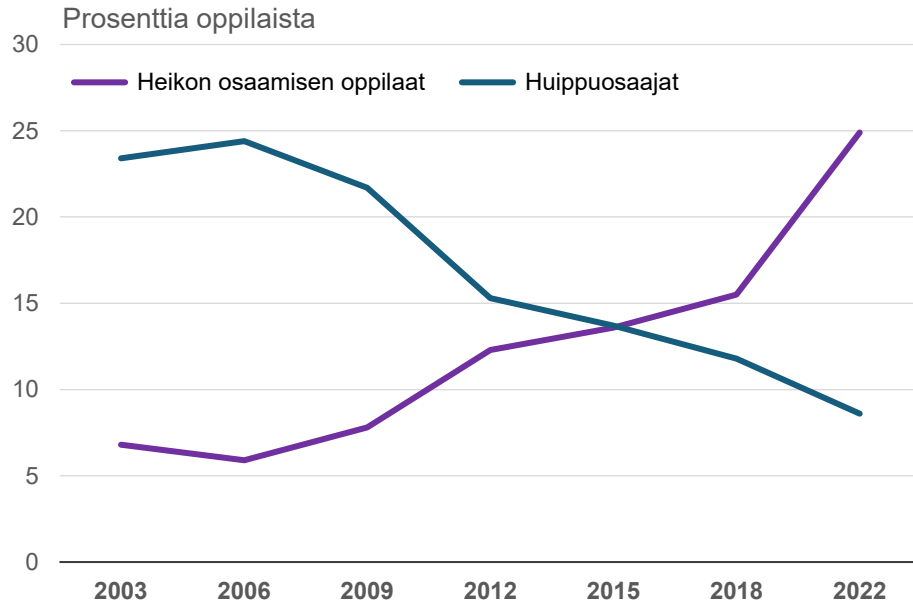
Heikkojen lukijoiden osuus on kolminkertaistunut

- Vuonna 2000: **7 %**
- Vuonna 2022: **21,4 %**

Huippuoppilaiden osuus on pudonnut

- Vuonna 2000: **18,5 %**
- Vuonna 2022: **8,8 %**

Heikosti osaavia on entistä enemmän ja huippuosaajia vähemmän

Lähde: OECD PISA-tutkimukset 2000-2022

PISA-matematiikassa

Heikkojen osaavien osuus
on kolminkertaistunut

- Vuonna 2000: **6,8 %**
- Vuonna 2022: **24,9 %**

Huippuoppilaiden osuus
on pudonnut

- Vuonna 2000: **23,4 %**
- Vuonna 2022: **8,6 %**

Oppimistulosten vaihteluun vaikuttavia tekijöitä

- Sosioekonominen tausta
- Oppimisvalmiudet
- Motivaatio
- Sinnikkyys
- Hyvinvoinnin heikkeneminen

- Opetus
- Pedagogiset ratkaisut
- Johtaminen
- Koulun arki
- Työrauha

Oppiminen ja hyvinvointi

- Koulutuksen rahoitus ja henkilöstöresurssit
- Koulutuksen arvostus ja sen koettu merkitys

- Yhteiskunnalliset ilmiöt
- Digitaalisen median vaikutus
- Kodin ja koulun yhteistyö

Perusopetuksen rahoituksen muutokset

- Perusopetuksen rahoitus on Suomessa OECD-maiden keskitasoa, mutta jäänyt jälkeen muiden pohjoismaiden tasosta.
- Perustaitojen heikkenemisestä johtuva osaamisvaje sekä koulutuksen keskeytyminen ovat merkittäviä riskejä Euroopan kilpailukyvyllä. Euroopan unionin neuvosto on hyväksynyt maaliskuussa 2026 komission suosituksen jäsenmaille inhimillisen pääoman vahvistamisesta.
- Suosituksessa olevan laskelman mukaan **perustaitojen heikkeneminen voi pitkällä tähtäimellä heikentää talouskasvua OECD-maissa jopa kolme prosenttia.**

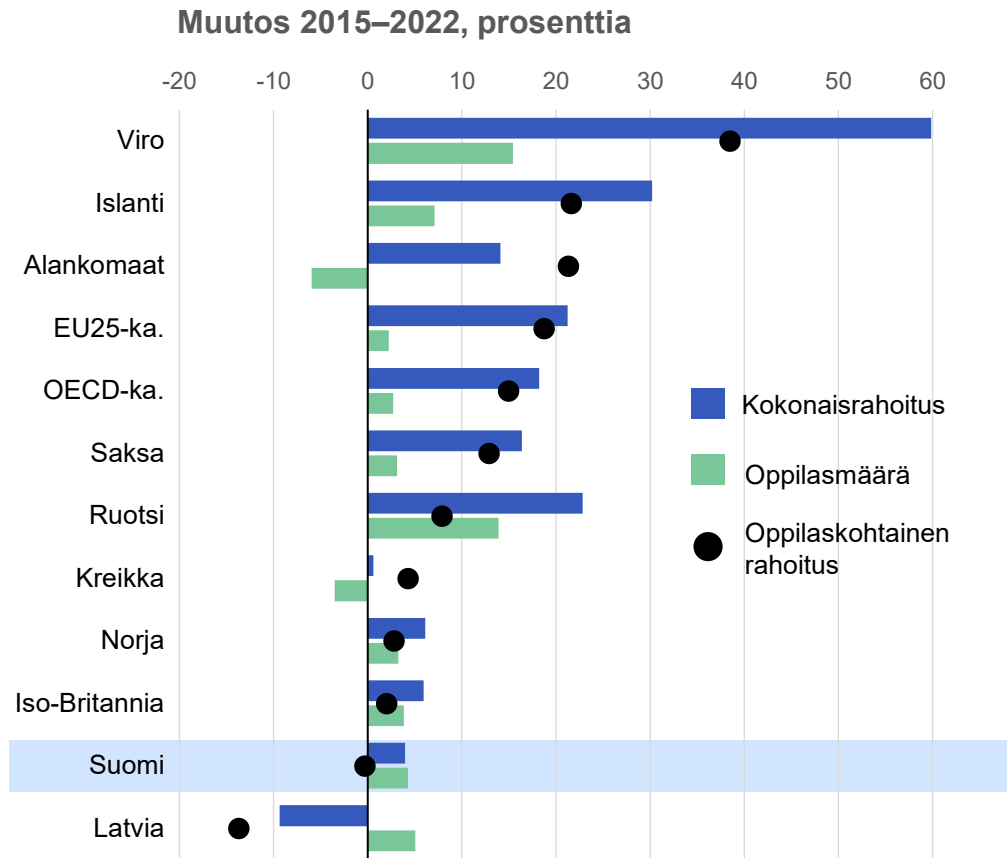

Declining basic skills levels among young people could reduce long-term multifactor productivity growth by around 3% across OECD countries.

Lähde: Recommendation for a COUNCIL RECOMMENDATION on human capital in the European Union (2.3.2026)

Perusopetuksen rahoituksen muutokset

- Valtaosa OECD-maista on kasvattanut merkittävästi perusopetuksen oppilaskohtaista rahoitusta, riippumatta siitä onko perusopetuksen oppilaiden määrä kasvanut tai vähentynyt.
- Suomessa rahoitus on noudattanut oppilasmääräkehitystä.

Lähde: Education at a Glance 2025, OECD Indicators

Työryhmä

Yleistä

- Toimikausi 1.4.2024–31.5.2026.
- Loppuraportti sisältää **tilannekuvan** perusopetuksen oppimistulosten kehityksestä ja laskuun vaikuttaneista tekijöistä sekä **kehittämistarpeista ja toimenpiteistä** perusopetuksen oppimistulosten vahvistamiseksi.
- Työn tueksi työryhmä toteutti:
 - Mediaseurannan oppimistuloskeskustelusta
 - Alueellisia opettajatilaisuuksia
 - Opettajille suunnatun kyselyn oppimisedellytysten kehittämisestä.
 - Selvityksen muiden Pohjoismaiden käynnistämistä politiikkatoimista osaamisen parantamiseksi
 - Selvityksen oppilaiden näkemyksistä opetuksen kehittämiseksi (*Jyväskylän yliopisto*)

Millaisia toimenpiteitä tarvitsemme, jotta oppilaiden osaaminen käännetään nousuun?

Millä toimenpiteillä edistämme oppilaiden oppimisen edellytyksiä, kuten hyvinvointia ja yhteisöllisyyttä?

Kokoonpano

Jäsen

Eeva-Riitta Pirhonen (pj)	OKM
Jarkko Niiranen (vpj)	OPH
Minna Polvinen	OKM
Anssi Pirttijärvi	OKM
Lucina Hänninen	OPH
Sanna Voipio-Huovinen	OPH
Salla Venäläinen	Karvi
Matti Suomilammi	Karvi
Jaakko Salo	OAJ
Mari Sjöström	Kuntaliitto
Pocke Wiksröm	FSL
Tuomo Riekkinen	MAOL ry

Jäsen

Jaakko Sarmola	Äidinkielen opettajain liitto ry
Marko Jokinen	Suomen luokanopettajat ry
Saija Ohtonen Jones 1.8.2025 -> Tuija Metso	Suomen vanhempainliitto ry
Micaela Romantschuk	Förbundet Hem och Skola
Susanna Niinistö-Sivuranta 1.1.2026 -> Annakaisa Tikkinen	Sivista ry
Jari Koski	Suomen rehtorit ry
Kati Ainassaari	Suomen opinto-ohjaajat ry
Asiantuntijasihteerit	
Tommi Karjalainen	OKM
Pia Kola-Torvinen	OPH
Jukka Marjanen	Karvi

Työryhmän ydinviestit

Työryhmän ydinviestit (1/4) - Rahoitus

- Oppimistulosten nostamisen tavoite on realistinen vain jos **koulutuksen resurssit** tukevat tätä tavoitetta. Nykyjärjestelmässä rahoitus ei vastaa riittävästi opetuksen järjestämisen kasvaviin kustannuksiin. Oppilasmäärän väheneminen ei saa johtaa samassa suhteessa rahoituksen vähenemiseen.
- **Perusopetuksen rahoituksen taso** tulisi varmistaa valtionosuusprosenttia korottamalla. Rahoituksessa tulee huomioida kuntien erilaistuvat tilanteet.
- Oppilaiden väliset **osaamiserot** ovat kasvaneet ja **kotitausta** vaikuttaa entistä enemmän oppimistuloksiin. Koulutuksellista tasa-arvoa edistävällä valtionavustuksella on tärkeä rooli koulutuksen rahoituksen kokonaisuudessa.
- **Tasa-arvorahan taso** tulisi korottaa vastaamaan tosiasiallista tarvetta sekä edistää rahoituksen ennakoitavuutta vakiinnuttamalla rahoituksen taso seuraaviksi hallituskausiksi.

Työryhmän ydinviestit (2/4) - Opetussuunnitelma

- Hallitus on käynnistänyt osaamistakuun valmistelun lainsäädäntömuutoksella. **Osaamistakuun** toteuttaminen edellyttää opetussuunnitelman perusteiden uudistamista.
- **Opetussuunnitelmauudistuksessa** perusopetuksen oppiaineiden tavoitteita ja sisältöjä vähennetään ja selkeytetään. Oppiainekohtaisten tavoitteiden, sisältöjen ja arviointikriteereiden tulee muodostaa johdonmukainen vuosiluokittain etenevä kokonaisuus.
- Opetussuunnitelman perusteiden kehittämisen yhteydessä **vahvistetaan oppilaiden luku- ja kirjoitustaitoa** lisäämällä konkreettisesti lukemisen määrää pysyvin toimenpitein.
- Varmistetaan uudistuksen yhteydessä **riittävä tuki ja täydennyskoulutus**.
- **Kevennetään opetuksen järjestäjien hallinnollista työtä** vähentämällä oppiaineiden tavoitteiden ja sisältöjen osalta paikallisesti päätettäviä asioita.

Työryhmän ydinviestit (3/4) – Oppilaan arviointi

- Koulutuksen arviointia ja oppilaan arviointia kehitetään niitä kumpaakin erikseen ohjaavien lainsäädäntöjen pohjalta.
- **Koulutuksen arviointia** kehitetään opetussuunnitelmauudistuksen linjassa niin, että arviointi kohdistuu yksityiskohtaisemmin vuosiluokkakohtaisten tavoitteiden toteutumiseen valtakunnallisesti.
- Opettajan toteuttaman **oppilaan arvioinnin** tueksi laaditaan opetussuunnitelman tavoitteisiin ja arviointikriteereihin pohjautuva tehtäväpankki.
- **Tehtäväpankki** tukee oppilaan arviointia perusopetuksessa vahvistamalla arviointikäytäntöjen johdonmukaisuutta ja tarjoamalla vertailukelpoista tietoa oppilaiden osaamistasosta ja edistymisestä suhteessa opetussuunnitelman tavoitteisiin.
- Koulutuksen arvioinnin tai oppilaan arvioinnin tuloksena ei saa muodostua koulujen vertailua mahdollistavia rankinglistoja.
- Selkeytetään ja täsmennetään perusopetuslain mukaista opetuksen järjestäjien itsearviointiperiaatetta.

Työryhmän ydinviestit (4/4) - Hyvinvointi

- Käynnistetään pitkäjänteinen **kouluyhteisön työ- ja toimintatapojen sekä hyvinvoinnin kehittämishanke**, Meidän koulu, vuosille 2027–2031. Hyvinvoinnista huolehtiminen on koko koulun henkilökunnan tehtävä.
- Vahvistetaan oppilaiden oppimista ja hyvinvointia edistäviä toimia eli **yhteisöllistä opiskeluhoitoa** kouluissa. Vahvistetaan **tukioppilastoimintaa** ja selkeytetään **luokanohjauksen kokonaisuutta** yhteisöllisyyden ja hyvinvoinnin edistämässä.

Muita keskeisiä toimenpide- ehdotuksia

Muut politiikkatoimet

- Kaikki politiikkatoimet, jotka heikentävät lapsiperheiden hyvinvointia ja taloudellista asemaa vaikuttavat suoraan koulujen toimintaympäristöihin, lasten oppimisedellytyksiin ja tätä kautta oppimistuloksiin.
- **Yhteiskunnallista ymmärrystä politiikkatoimien keskinäisriippuvuuksista on lisättävä.** Seuraavassa hallitusohjelmassa on kiinnitettävä huomiota lapsiperheiden hyvinvointia vahvistaviin toimiin.

Opetushenkilöstö ja opettajankoulutus

- **Vahvistetaan koulun johtamista** rehtorien tehtävänjaon selkeyttämisellä. Tuetaan koulun koko huomioiden rehtorien pedagogista johtajuutta, hyvinvointityön johtajuutta, apulaisrehtorikäytäntöjä sekä mentorointi- ja johtoryhmätoimintoja.
- **Vahvistetaan yhteisopettajuuden rakenteita**, tuetaan nuorten opettajien mentorointia.
- **Kehitetään systemaattisesti opettajankoulutusta** ja niiden sisältöjä. Sisältöihin tulee lisätä ryhädynamiikan ja yhdessä opiskelemisen hallinta, kielitietoisuus, tuen toteuttaminen sekä kodin ja koulun yhteistyön merkitys ja käytännön toteutus.
- **Tuetaan lukemisen pedagogisten ratkaisujen käyttöönottoa** esimerkiksi yhteisöllisen lukemisen menetelmiä (*lukupiirit*) sekä erilaisten lukustrategioiden harjoittelua. Tuetaan myös kirjoitustaitoa esimerkiksi yhteiskirjoittamisen ja prosessikirjoittamisen avulla.
- Kartoitetaan toimia opetusalan henkilöstön kansainvälisten taustojen ja moninaisuuteen liittyvän osaamisen lisäämiseksi.

Oppilaat

- **Ylläpidetään kaikkien oppilaiden osaamisen vaatimustasoa** vahvistamalla oppilaiden sinnikkyyttä ja ponnistelua positiivisen kannustamisen, oikea-aikaisen ja -tasaisen tuen sekä oppilaan oppimisen edistymistä osoittavan palautteen avulla.
- Vahvistetaan oppilaiden **oppimaan oppimisen taitoja** ensimmäisistä luokista lähtien ikätasoisesti
- **Sujuvoitetaan maahanmuuttotaustaisten oppilaiden koulutuspolkuja** vahvistamalla kansallista maahanmuuttotaustaisten oppilaiden kielen kehittymisen tuen säädöspohjaa.
- Varmistetaan, että perusopetuksen valmistava opetus ja valmistavan opetuksen lisäopetus toteutetaan **ensisijaisesti perusopetukseen integroituna**. Integrointi ei saa toimia säästökeinona.
- Kehitetään rakenteita ja rahoitusta tukemaan sitä, että jokainen **oppilas opiskelee suomen/ruotsinkielen taitoaan vastaavassa äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärässä (S1/S2; R1/R2)**.

Kodin ja koulun yhteistyö

- Tarjotaan monipuolisia **mahdollisuuksia osallistua koulun toimintaan ja koulun toimintakulttuurin kehittämiseen**. Tuotetaan kodin ja koulun yhteistyössä selkeitä ohjeita, kuinka vanhemmat voivat tukea lapsiaan koulunkäynnissä.
- Huomioidaan perheiden moninaisuus ja kehitetään toimia, jotka tukevat vaikeasti tavoitettavien vanhempien osallisuutta koulussa ja lasten koulunkäynnissä.
- Vahvistetaan kodin ja koulun yhteistyötä lukemisen ja kirjoittamisen lisäämisessä perheiden kieliresurssit huomioiden.

Kiitos

